

Høringsnotat om forslag til endringer i fosterhjemsforskriften om ansvar for skade i fosterhjemmet, oppfølging utenfor kontortid mm.

1 Innledning

Barne- og familiedepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift om fosterhjem. Det tas sikte på at de foreslåtte endringene kan tre i kraft 1. januar 2027.

Et fosterhjem er et privat hjem som ivaretar omsorgen for et barn på vegne av barnevernstjenesten eller foreldrene. Fosterhjem kan benyttes som et tiltak etter vedtak om omsorgsovertakelse, jf. barnevernsloven §§ 4-2 eller 5-5, som frivillig hjelpetiltak, jf. § 3-2, jf. § 3-1, eller etter akuttvedtak om hjelpetiltak, jf. § 4-1.

Fosterhjem er det mest brukte tiltaket i barnevernet for barn som ikke kan bo hjemme hos foreldrene på grunn av omsorgssvikt. Formålet med fosterhjem som barnevernstiltak er å sikre at disse barna får vokse opp i et trygt og stabilt hjem med mulighet for utvikling, tilhørighet, ro, forutsigbare rammer og god omsorg. Fosterhjem utgjør derfor en av de sentrale pilarene i det norske barnevernet, og er avgjørende for å sikre stabilitet, omsorg og trygghet for barn som ikke kan bo med egen familie.

Det er utfordringer knyttet til rekruttering av fosterhjem og til å beholde et tilstrekkelig antall fosterhjem som er egnet til å ivareta barnas behov. Utfordringene har økt markant i perioden 2020 til og med april 2025.¹ Medlemsundersøkelsen fra Norsk Fosterhjemsforening viser også en nedgang i andelen fosterforeldre som ville tatt på seg et nytt oppdrag eller anbefalt andre å bli fosterhjem.² Dette utgjør et alvorlig samfunnsproblem.

Formålet med forslagene i dette høringsnotatet er å følge opp utvalgte tiltak i Meld St. 29 (2023–2024) *Fosterheim – en trygg heim å bu i* (fosterhjemsmeldingen), og endringer i barnevernsloven som trådte i kraft 1. januar 2026, jf. Prop. 83 L (2024–2025) (kvalitetsløftet), samt forenkling og tydeliggjøring av gjeldende rett.

I høringsnotatet følger departementet hovedsakelig opp forslag som skal bidra til stabile og forutsigbare rammer og bedre oppfølging av fosterhjem, barn og foreldre.

Høringsnotatet inneholder disse forslagene til endringer:

- presisering av barnevernstjenestens oppfølgingsansvar utenfor ordinær kontortid
- tydeliggjøring av oppdragsgiverens objektive ansvar for skader barnet påfører fosterhjemmet
- endring av kravet om årlig gjennomgang av fosterhjemsavtalen til ved behov
- klargjøring av unntaksbestemmelsen i § 6 første ledd om utsatt godkjenning av fosterhjem i særlige tilfeller

¹ Bufdir (2025). Økning i barn som venter på fosterhjem: Hva kan være årsaker? ² Fosterhjemsforeningen (2025). Fosterhjemsundersøkelsen 2025.

- klargjøring av fosterforeldrenes omsorgsansvar og av hvilke forhold fosterforeldrene må avklare med barnevernstjenesten
- språklige og tekniske endringer

2 Endringer på fosterhjemsområdet de seneste årene

I fosterhjemsmeldingen presenterte regjeringen tiltak som skal bidra til at barn og unge som har behov for det, får et fosterhjem når de trenger det, og at de får en trygg og stabil omsorgssituasjon. Regjeringen legger vekt på at barn og unge skal få et fosterhjem i nærmiljøet sitt når dette er vurdert å være det beste for barnet, og at de ikke skal oppleve unødvendige flyttinger og brudd. Et viktig mål er også at barnet og fosterfamilien kan få en stabil tilknytning over tid, og at barn og unge i fosterhjem får en så normal oppvekst som mulig, blant annet ved å gjøre det enklere for fosterforeldre å oppfylle omsorgsansvaret.

Fosterhjemsområdet har vært gjenstand for vesentlige endringer de siste årene, og mange nye tiltak er iverksatt fra 2026 i Bufetats regioner. Et sentralt grep i fosterhjemsmeldingen var å styrke Bufetat som andrelinjetjeneste for å understøtte kommunene i deres arbeid med rekruttering og oppfølging av fosterhjem. Tiltakene bygger opp under en målsetning om tettere samarbeid mellom kommunene og Bufetat. Disse tiltakene følges opp nøye, og skal evalueres.

Et av tiltakene er utarbeidelsen av faglige anbefalinger til en standardisering av økonomiske rammevilkår for fosterhjemmene som kommunene har ansvar for. Barne- og familiedepartementet har videre presisert gjennom et informasjonsskriv fra 25. september 2023 at avgjørelser om økonomisk godtgjøring og oppfølging av fosterforeldre skal regnes som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, som kan påklages til statsforvalteren. I forlengelsen av dette har departementet også avklart overfor Bufdir at barnevernstjenestens beslutninger om dekning av tingskader som barnet har påført fosterhjemmet, kan påklages til statsforvalteren.

Regjeringen fremmet i Prop. 83 L (2024–2025) flere lovendringer som skal styrke rammene for fosterhjem. Lovendringene trådte i kraft 1. januar 2026 og omfatter blant annet innføring av et nytt barnevernstiltak – varig fosterhjem –, økt beslutningsmyndighet for fosterforeldre, lovfesting av kommunens plikt til å yte godtgjøring til fosterhjem, ubetinget klagerett på vedtak om flytting av barnet, hjemmel for midlertidig stans av samvær som er til skade for barnet og lovfesting av at frikjøpte fosterforeldre skal kompenseres for manglende opptjening av tjenestepensjon.

3. Oppfølgingsansvar utenfor kontortid

3.1 Gjeldende rett

Fosterhjemsmeldingen kapittel 5 peker på behovet for bedre oppfølging av fosterhjem, barn og foreldre, herunder styrket tilgjengelighet i kommunene utenfor ordinær kontortid.

Meldingen omtaler både akuttberedskapen etter barnevernsloven § 15-3 fjerde ledd og den helhetlige og løpende oppfølgingsplikten barnevernstjenesten har, jf. barnevernsloven § 9-6 og forskriften § 9 andre ledd.

I kapittel 5.5 står det:

Oppfølgingsansvaret til den kommunale barnevernstenesta inneber å vere tilgjengeleg for oppfølging når det er naudsynt for å kunne gi forsvarleg oppfølging av barnet og fosterfamilien. Det er ikkje sett tidsrammer for dette oppfølgingsansvaret. [...] Når det er naudsynt for å gi forsvarleg oppfølging, gjeld oppfølgingsansvaret også utanom kontortid. [...] Regjeringa ønskjer at alle kommunar etablerer lokale løysingar som oppfyller ansvaret for å ha tilgjengeleg oppfølging utanfor kontortid når det er naudsynt for å kunne gi forsvarleg oppfølging. Regjeringa vil presisere oppfølgingsansvaret barnevernstenesta har utanfor kontortid, i fosterheimsforskrifta.

At barnevernstjenesten etter barnevernsloven § 15-3 fjerde ledd skal være tilgjengelig til enhver tid, innebærer at alle kommuner – også utenfor ordinær kontortid – må ha tilgang til nødvendig barnevernsfaglig kompetanse for å kunne ivareta sitt ansvar når et barn i kommunen har behov for umiddelbar hjelp, jf. Prop. 133 L (2020–2021) s. 595. Bestemmelsen stiller krav om forsvarlig akuttberedskap, som også gjelder for barn i fosterhjem. Organiseringen av beredskapen vil variere ut fra lokale forhold i den enkelte kommune.

3.2 Departementets vurderinger og forslag

Det framgår av fosterheimsforskriften § 9 andre ledd at oppfølgingen skal være «helhetlig og tilpasset fosterfamiliens behov». Departementet vurderer at det er behov for å presisere hva dette innebærer når fosterfamilien har behov for bistand eller oppfølging utenfor ordinær kontortid.

Departementet foreslår at § 9 andre ledd suppleres med en setning som tydeliggjør kommunens plikt til å være tilgjengelig for fosterforeldre også utenfor ordinær kontortid. Dette innebærer at kommunene må ha en ordning som sikrer tilgang til barnevernsfaglig kompetanse når fosterfamilien står i en situasjon som krever umiddelbar oppfølging.

Med «umiddelbar oppfølging» siktes det til situasjoner som ikke forsvarlig kan avvente til neste arbeidsdag. Dette kan for eksempel være tilfeller hvor det er behov for veiledning som følge av alvorlige endringer i barnets væremåte, akutt bekymring for barnets oppholdssted eller høy og alvorlig risiko for rusbruk eller selvskading. Kommunens plikt til tilgjengelighet utenfor ordinær kontortid utløses bare når situasjonen er av en slik karakter og alvorlighetsgrad at den krever umiddelbar håndtering.

Departementet legger til grunn at det kan oppstå tilfeller hvor fosterfamilien har behov for tett oppfølging uten at det foreligger et behov for umiddelbar oppfølging utenfor ordinær kontortid. Dette kan for eksempel gjelde i perioden kort tid etter at barnet har flyttet inn i fosterhjemmet, når fosterfamilien og barnet har behov for hyppigere kontakt med barnevernstjenesten, eller i tilfeller hvor barnets saksbehandler er utilgjengelig på grunn av fravær. Slike situasjoner skal i utgangspunktet håndteres gjennom planlagt, forsvarlig og forutsigbar oppfølging innenfor barnevernstjenestens ordinære arbeidstid, i tråd med kravene til forsvarlige tjenester etter barnevernsloven.

Departementet vurderer at barnevernstjenestens plikt til å gi oppfølging også utenfor ordinær kontortid må avgrenses til situasjoner som klart krever umiddelbar håndtering. En slik avgrensning er nødvendig for å sikre en tydelig og praktiserbar plikt for kommunene, og for å skille mellom akutte behov og situasjoner som kan håndteres gjennom planlegging og forsvarlig organisering av oppfølgingen innenfor ordinær arbeidstid.

Departementet understreker at forslaget ikke innebærer en utvidelse av kommunenes plikt til å etablere eller ha tilgang til en barnevernsvakt. Formålet er å tydeliggjøre at kommunens ansvar for oppfølging av fosterfamilier også omfatter situasjoner som oppstår utenfor ordinær kontortid når dette er nødvendig for å sikre forsvarlig og helhetlig oppfølging. Hvordan plikten organiseres og gjennomføres, må avgjøres av den enkelte kommune.

Departementet viser til forslaget i § 9.

4. Økonomisk ansvar for skader i fosterhjem

4.1 Gjeldende rett

Etter gjeldende rett har oppdragsgiver (barnevernstjenesten eller Bufetat) et objektivt ansvar for skader barnet påfører fosterhjemmet. Ansvaret omfatter både ting- og personskader. Med personskader siktes det til skader på fosterforeldrene og andre personer som har fast bosted i fosterhjemmet.

Det objektive ansvaret er ikke uttrykkelig regulert i lov eller forskrift, men er utledet av barnevernsloven § 15-11, som regulerer kommunens økonomiske ansvar for barn som bor i fosterhjem. Ansvaret var tidligere uttrykkelig nedfelt i den nasjonale malen for fosterhjemsavtale, men framgår nå av Bufdirs veileder

[Fosterforeldrenes og barnevernstjenestens ansvar når et barn bor i fosterhjem.](#)

I veilederen framgår det av punkt 4.7 «Dekning av skade som påføres fosterhjemmet»:

Barnevernstjenesten skal dekke fosterhjemmets kostnader i forbindelse med skader barnet måtte påføre fosterhjemmet når skadene ikke kan tilskrives fosterforeldrenes åpenbare forsømmelse av mulighet til å forhindre skaden. Dette gjelder både person- og tingskader. Dersom skaden dekkes av forsikringsavtale som fosterforeldrene har, skal egenandel og eventuell økning av forsikringspremie betales av barnevernstjenesten.

Ansvaret for skader barnet måtte påføre tredjemann reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler.

For statlige fosterhjem er Bufetats objektive ansvar kontraktsfestet i de statlige kontraktene.

Den lyder slik:

5.2 Erstatningsansvar

Skader på oppdragstakers eiendeler som barnet forvolder forsettlig eller uaktsomt, og som barnet vil være erstatningsansvarlig for etter de alminnelige erstatningsrettslige regler, dekkes av oppdragsgiver. Det er en forutsetning at skaden ikke dekkes av oppdragstakers ordinære forsikring tegnet etter pkt. 6.4 e) eller andre forsikringsavtaler oppdragstaker måtte ha. Ved utbetaling av forsikringsbeløp skal oppdragsgiver dekke oppdragstakers egenandel og eventuell økning av forsikringspremie.

4.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse i forskriftens kapittel 3 om oppfølging av barn i fosterhjem og av fosterfamilien, som tydeliggjør oppdragsgiverens objektive ansvar for skader barnet påfører fosterhjemmet. Bestemmelsen skal gjelde både for kommunale og statlige fosterhjem. Forslaget innebærer ingen nye plikter for oppdragsgiveren, men forskriftsfester et ansvar som allerede følger av gjeldende ordninger. Reguleringen vil bidra til mer tilgjengelig regelverk, økt forutsigbarhet og en mer enhetlig praksis på tvers av kommuner og mellom kommunale og statlige fosterhjem.

I første ledd foreslår departementet en regulering som i hovedsak viderefører innholdet i Bufdirs veileder. Bestemmelsen skal tydelig fastslå at oppdragsgiveren skal dekke fosterhjemmets økonomiske tap som følge av skader fosterbarnet påfører fosterhjemmet, når skadene ikke kan tilskrives fosterforeldrenes åpenbare forsømmelse av mulighet til å forhindre den. Departementet vurderer at det er viktig å presisere i forskriften at dette omfatter både ting- og personskader. Videre skal barnevernstjenesten dekke egenandel og eventuell økning i forsikringspremie dersom skaden helt eller delvis dekkes av fosterforeldrenes forsikring.

I andre ledd foreslår departementet å presisere at skader barnet påfører tredjeperson reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler, og at eventuelle tvister mellom partene må avgjøres av domstolene.

Departementet har tidligere lagt til grunn at barnevernstjenestens avgjørelse om dekning av tingskade som barnet har påført fosterhjemmet, kan påklages til statsforvalteren. For å sikre tilgjengelig og forutsigbart regelverk foreslår departementet at klageadgangen reguleres uttrykkelig i tredje ledd. For avgjørelser om dekning av tingskade i kommunale fosterhjem er statsforvalteren klageinstans. For avgjørelser om dekning av tingskade i statlige fosterhjem er Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet klageinstans.

Departementet gjør oppmerksom på at ordlyden i de statlige kontraktene om dekning av skader må justeres slik at den får samme ordlyd som ny § 12 a.

Departementet viser til forslaget til ny § 12 a.

5 Omsorgskommunens godkjenning av fosterhjem

5.1 Gjeldende rett

Barnevernsloven § 9-5 første ledd regulerer at barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for godkjenning av fosterhjem. Etter andre ledd kan fosterhjems kommunen og omsorgskommunen avtale at fosterhjems kommunen skal gjennomføre godkjenningen.

Det framgår av fosterhjemsforskriften § 6 første ledd at fosterhjem som hovedregel skal godkjennes før barnet flytter inn. Bestemmelsen åpner for unntak i tilfeller der dette ikke lar seg gjennomføre i en akuttsituasjon. Dette gjelder konkret når barnevernstjenesten treffer akuttvedtak, eller når det i en akuttsituasjon treffes vedtak om frivillig opphold i fosterhjem i familie eller nære nettverk.

I slike situasjoner kan tidsaspektet gjøre det umulig å oppfylle enkelte krav før innflytting, og det kan være uforsvarlig å utsette flytting av barnet inn i et fosterhjem av den grunn. Dette gjelder særlig kravet om opplæring, jf. forskriften § 4 andre ledd, samt den helhetlige egnethetsvurderingen, jf. § 5.

Gjeldende rett må forstås slik at kun de kravene som faktisk ikke lar seg gjennomføre før innflytting i en akuttsituasjon, kan utsettes til etter at barnet har flyttet inn.

Barnevernstjenesten har en plikt til å sikre at øvrige krav etter forskriften §§ 4 og 5 som kan oppfylles før innflytting, faktisk er oppfylt, og at resterende krav gjennomføres så raskt som mulig etter innflytting.

5.2 Departementets vurderinger og forslag

Etter unntaksbestemmelsen i § 6 første ledd gjelder unntaket blant annet når det i en akuttsituasjon treffes vedtak om frivillig opphold i fosterhjem i familie eller nære nettverk. Departementet ser at begrepet «akuttsituasjon» kan gi opphav til tolkningsutfordringer, særlig i tilfeller der vilkårene for akuttvedtak etter barnevernsloven ikke anses oppfylt. I det opprinnelige høringsnotatet til fosterhjemsforskriften (2020)² er det lagt til grunn et vurderingstema hvor det blant annet framgår at dersom barnevernstjenesten vurderer at det utvilsomt vil være til barnets beste å flytte inn i det aktuelle fosterhjemmet framfor å bli hjemme eller flytte til et annet midlertidig hjem, bør innflytting kunne skje før godkjenningen er fullført.

Departementet foreslår derfor å ta bort formuleringen om at det må foreligge en «akuttsituasjon» ved vedtak om frivillig opphold i fosterhjem i familie eller nære nettverk, og i stedet formulere unntaket slik at det viser til en konkret helhetsvurdering av om innflytting ikke bør utsettes av hensyn til barnet. I denne vurderingen vil barnet beste være det sentrale.

Med dette foreslår departementet at det åpnes for unntak fra kravet om godkjenning før innflytting dersom dette ikke lar seg gjennomføre ved akuttvedtak, eller dersom det treffes

² Høringsnotatet er tilgjengelig på regjeringen.no: [horingsnotat-om-endringer-i-forskrift-om-fosterhjem.pdf](#)

vedtak om frivillig opphold i fosterhjem i familie eller nære nettverk og en utsettelse av flytting ikke er til barnets beste.

Departementet ser videre at ordlyden i § 6 første ledd kan gi inntrykk av at hele godkjenningsprosessen kan utsettes i unntakstilfeller. Det er presisert i høringsnotatet fra 2020 at det ved bruk av unntaksbestemmelsen kun er de delene av godkjenningen som ikke lar seg gjennomføre før innflytting, som kan utsettes. Dette gjelder som oftest kravet om grunnleggende opplæring etter § 4 andre ledd eller egnethetsvurderingen etter § 5. Egnethetsvurderingen er en helhetlig og kompleks prosess som gjennomføres av barnevernstjenesten, og som både er ressurs- og tidskrevende. Opplæringen består av elæring, fysiske samlinger og vurdering, og tar normalt om lag tre måneder å gjennomføre. Kursene går ikke nødvendigvis fortløpende, og nye fosterforeldre kan måtte vente på oppstart. I akutsituasjoner kan det også være krevende å gjennomføre opplæringen samtidig som man trer inn i en ny omsorgsrolle, særlig i familie- og nettverksfosterhjem.

Selv i slike tilfeller skal barnevernstjenesten sikre at øvrige krav som kan oppfylles før innflytting, som for eksempel innhenting av politiattest og helseopplysninger, er ivarettatt. Utsatt godkjenning skal dermed ikke omfatte mer enn det som er strengt nødvendig. Det finnes ingen faglig eller praktisk begrunnelse for å utsette krav som kan oppfylles før innflytting. Dette vil ikke være i tråd med forsvarlighetskravet, jf. barnevernsloven § 1-7.

På denne bakgrunnen foreslår departementet å presisere i forskriften at barnevernstjenesten, ved bruk av unntaksbestemmelsen, skal sikre og dokumentere at alle krav etter §§ 4 og 5 som kan oppfylles før innflytting, faktisk er oppfylt. Øvrige krav skal gjennomføres så snart som mulig etter innflytting. Kravene om politiattest og helseopplysninger før innflytting er absolutte og kan ikke fravikes. Selv om dette ikke framgår uttrykkelig av forskriften, kan det utledes av forsvarlighetskravet i barnevernsloven § 1-7. Dersom opplæringskravet gjenstår, skal barnevernstjenesten dokumentere planlagt gjennomføring og forventet tidspunkt for godkjenning, og følge dette opp tett. _____

Formålet med presiseringen i ordlyden er å redusere tolkningsrommet, styrke barnets rettsikkerhet og bidra til mer enhetlig praksis mellom kommunene.

Departementet viser til forslaget i § 6.

6 Krav til gjennomgang av fosterhjemsavtalen

6.1 Gjeldende rett

Etter fosterhjemsforskriften § 7 første ledd skal omsorgskommunen bruke den malen for fosterhjemsavtale som Bufdir har utarbeidet når det inngås avtale mellom fosterforeldrene og barnevernstjenesten etter et vedtak om omsorgsovertakelse, jf. barnevernsloven 9-7. Ved vedtak om hjelpetiltak, jf. barnevernsloven § 3-2, og ved akuttvedtak skal malen benyttes så langt den passer. Fosterhjemsforskriften § 7 andre ledd andre punktum fastslår at barnevernstjenesten og fosterforeldrene minst en gang i året skal gjennomgå fosterhjemsavtalen og foreta eventuelle endringer.

Avtalemalen ble oppdatert i 2024 og Bufdir har ansvaret for denne, sammen med de statlige kontraktene. Som følge av endrede vurderinger av at enkelte elementer i avtalen må anse som enkeltvedtak, er mye av det som tidligere var regulert i selve avtalen, nå tatt inn som vedlegg til avtalen i vedtaks form. Plikten til å årlig gjennomgå fosterhjemsavtalen, jf. § 7 andre ledd andre punktum, omfatter derfor også vedleggene til fosterhjemsavtalen.

6.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet presiserer at det er avtalen som helhet, herunder rammevilkårene for fosterhjemsoppdraget, vedleggene til avtalen, som skal gjennomgås jevnlig. Departementet legger vekt på at begge parter skal ha et bevisst forhold til avtalen, og at nødvendige og forsvarlige justeringer foretas når situasjonen tilsier det. Samtidig er det viktig at forskriften ikke legger opp til en mer omfattende praksis enn det som er nødvendig i den enkelte saken.

Det vil ikke alltid være behov for å gjennomgå fosterhjemavtalen årlig. Avtalen er i stor grad standardisert og inneholder rettigheter og plikter som gjelder generelt for fosterhjemsordningen, og som i begrenset grad endres over tid. De delene av avtalen som kan kreve justering, gjelder økonomiske forhold og behovet for oppfølging, som kan variere med endringer i barnets eller fosterfamiliens situasjon. Altså de avgjørelsene som barnevernstjenesten uansett må treffe vedtak om dersom det gjøres endringer.

På denne bakgrunnen foreslår departementet at kravet endres fra en ubetinget årlig gjennomgang til et krav om gjennomgang ved behov. En behovsbasert ordning vil bidra til mer effektiv ressursbruk ved at gjennomgang skjer når det foreligger et faktisk behov.

Departementet viser til forslaget i § 7 andre ledd andre punktum.

7 Omsorgsansvar for barnet og avklaringer med barnevernstjenesten

7.1 Gjeldende rett

Omsorgsansvaret for barnet etter en omsorgsovertakelse er regulert både i barnevernsloven § 5-4 og i fosterhjemsforskriften § 13. I fosterhjemsforskriften § 14 er det i tillegg regulert hvilken informasjon fosterforeldrene plikter å gi til barnevernstjenesten.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 83 L (2024–2025) ble det gjort endringer i barnevernsloven § 5-4. Ansvarsfordelingen mellom barnevernstjenesten, fosterforeldrene og barnets foreldre er nå tydeligere regulert i loven.

Første ledd beskriver barnevernstjenestens omsorgsansvar etter en omsorgsovertakelse, og avgrenser dette mot foreldreansvaret og eventuelt vergens ansvar. Andre ledd regulerer fosterforeldrenes rolle etter vedtak om omsorgsovertakelse. § 5-4 andre ledd lyder nå:

Fosterforeldrene (...), utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og kan treffe alle avgjørelser på vegne av barnet som omfattes av barnevernstjenestens myndighet etter første ledd annet punktum. Fosterforeldrene og

institusjonen skal utøve omsorgen i samarbeid med barnevernstjenesten, og vesentlige avgjørelser skal avklares med den. Dersom barnevernstjenesten mener at fosterforeldrenes eller institusjonens vurderinger ikke er til barnets beste, skal fosterforeldrene eller institusjonen rette seg etter barnevernstjenestens beslutning.

Formålet med lovendringen er å gi fosterforeldrene økt beslutningsmyndighet, slik at de kan treffe flere og mer omfattende avgjørelser på vegne av barnet uten særskilt fullmakt fra barnevernstjenesten. De kan utøve beslutningsmyndighet innenfor barnevernstjenestens omsorgsansvar, herunder representere barnet rettslig og faktisk. Dette omfatter blant annet å kunne samtykke på vegne av barnet, for eksempel til utenlandsreiser, behandling av personopplysninger, søknad om offentlige tjenester, innsyn i saker som gjelder barnet hos offentlige myndigheter, samt klage på vedtak mv, Prop. 83 L (2024–2025) s. 284.

Departementet understreker at disse eksemplene gjelder fosterforeldrenes myndighet utad, for eksempel overfor barnehage, skole og helsevesen. Det framgår av Prop 83 L (2024–2025) punkt 13.1.4.1:

Å tydeliggjøre fosterforeldres muligheter til å ta avgjørelser på vegne av barnet vil bidra til at barnet i større grad kan ivaretas på lik linje med andre barn, ved at fosterforeldre settes bedre i stand til å følge opp barnet på ulike arenaer. Det kan videre ha stor betydning i hverdagen at ulike offentlige instanser ikke er tilbakeholdne med informasjon eller involvering på grunn av usikkerhet om hva fosterforeldre kan ta del i på vegne av barnet.

Videre følger det av § 5-4 andre ledd andre punktum at vesentlige avgjørelser om barnet skal avklares med barnevernstjenesten. Dette innebærer at selv om fosterforeldrene kan treffe beslutninger på vegne av barnet, for eksempel om barnets skolegang eller helse, kan slike avgjørelser likevel være av en karakter som gjør at de må avklares med barnevernstjenesten etter en konkret vurdering.

Verken lov eller forarbeider presiserer hvilke avgjørelser som er «vesentlige». Departementet viser til at informasjon barnevernstjenesten bør kjenne til, og som fosterforeldrene skal informere om, typisk gjelder forhold som er relevante for barnevernssaken, slik som behov for oppfølging, ønsker om eller reaksjoner på samvær, helsebehov barnet har, samt andre forhold av betydning i barnets hverdag. Dette kan for eksempel være vesentlig informasjon om forsinkelser eller mangler i barnets utvikling, samt behov for særskilte tiltak, oppfølging eller tilrettelegging.

Fosterhjemmsforskriften § 14 regulerer informasjon fosterforeldrene skal gi barnevernstjenesten. Etter andre ledd kan fosterforeldre «for kortere perioder» la barnet være hos personer de har tillit til, og barnet kan delta på kortere turer og lignende med slike personer. Feriereiser, barnepass og lignende utover dette må avklares med barnevernstjenesten.

7.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår at fosterhjemsforskriften § 13 første ledd andre punktum endres slik at bestemmelsen harmonerer med den nye ordlyden i barnevernsloven § 5-4. Dette innebærer at det presiseres i forskriften at omsorgen skal utøves i tråd med barnevernsloven § 5-4, og i samarbeid med foreldrene dersom oppholdet er frivillig. Ettersom barnevernsloven § 5-4 allerede klargjør innholdet i fosterforeldrenes omsorgsansvar, vurderer departementet at det er tilstrekkelig at forskriften henviser direkte til lovbestemmelsen, uten å gjengi innholdet i sin helhet.

Departementet foreslår videre å oppheve § 13 andre ledd, som slår fast at tvil om hvem som skal ta en avgjørelse som gjelder barnet skal tas opp med barnevernstjenesten. Dette er nå direkte regulert i barnevernsloven § 5-4 andre ledd andre punktum. I stedet foreslår departementet at § 13 andre ledd presiserer hvilke avgjørelser som skal anses som vesentlige og dermed avklares med barnevernstjenesten. Fosterforeldrene må i hvert enkelt tilfelle vurdere hvilke beslutninger de kan ta uten forhåndsdialog med barnevernstjenesten. Hvor tett oppfølging barnevernstjenesten skal ha, vil avhenge av flere forhold, som hvor lenge barnet har bodd i fosterhjemmet og hva barnevernstjenesten allerede kjenner til og har kunnskap om.

Departementet foreslår å tydeliggjøre i forskriften at det skal foretas en konkret vurdering i hver enkelt sak, og at fosterforeldrene i tvilstilfeller skal avklare med barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten kan vanskelig ivareta sitt overordnede omsorgsansvar dersom den ikke kjenner til hvilke beslutninger fosterforeldrene står overfor på vegne av barnet.

Departementet understreker at det er krevende å angi en uttømmende liste over hva som utgjør «vesentlige avgjørelser». Av hensyn til barnevernstjenestens omsorgsansvar foreslår departementet likevel å presisere at avgjørelser om utenlandsreiser og om å overlate ansvaret for barnet til andre utover helt korte perioder alltid skal anses som vesentlige. Med «korte perioder» siktes det til timer, ikke dager. Det er avgjørende at barnevernstjenesten vet hvor barnet oppholder seg.

Selv om det i utgangspunktet ikke er problematisk at fosterfamilien reiser utenlands, mener departementet at dette er informasjon barnevernstjenesten skal ha, og at fosterforeldrene må være bevisste på sin plikt til å varsle om dette. Presiseringen er naturligvis ikke uttømmende, og departementet ber særskilt om innspill til behovet for ytterligere presiseringer eller klargjøringer.

Departementet foreslår også å oppheve § 14 andre ledd første og andre punktum. Innholdet i første punktum er etter forslaget tatt inn i § 13 andre ledd, hvor det systematisk hører bedre hjemme som en del av reguleringen av fosterforeldrenes beslutningsmyndighet og omsorgsansvar. § 14 andre ledd andre punktum framhever feriereiser, barnepass og lignende som forhold som må avklares med barnevernstjenesten. Departementet vurderer at dette kan skape uklarhet i forholdet til barnevernsloven § 5-4 andre ledd, og foreslår derfor å også fjerne § 14 andre ledd andre punktum.

Departementet viser til forslagene i § 13 første og andre ledd og § 14 andre ledd.

8 Tekniske og språklige endringer

8.1 Krav til fosterforeldre

Det overordnede og generelle kravet til fosterforeldre om at de må ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem, er regulert både i barnevernsloven § 9-3 første ledd og i fosterhjemsforskriften § 4 første ledd.

Kravet i forskriften § 4 andre ledd, om at fosterforeldre skal gjennomføre grunnleggende opplæring, kan utledes av barnevernsloven § 16-3 tredje ledd bokstav a. Innholdet i § 4 tredje ledd, som gjelder krav til uttømmende og utvidet politiattest, er regulert i barnevernsloven § 12-11 sjette ledd og i forskrift om politiattest etter barnevernsloven.

Departementet foreslår at § 4 oppheves i sin helhet. Kravene følger direkte av barnevernsloven, og bestemmelsen i fosterhjemsforskriften framstår derfor som unødvendig og delvis dobbeltregulerende. Oppheving av § 4 vil dermed bidra til å forenkle og tydeliggjøre regelverket, samtidig som det reduserer behovet for parallelle og gjentatte reguleringer i forskrift.

Fosterhjemsforskriften § 6 regulerer godkjenning av fosterhjem, og første ledd tredje punktum viser i dag til § 4 for å angi kravene til fosterforeldre som må være oppfylt før et fosterhjem kan godkjennes. Departementet foreslår derfor samtidig å justere ordlyden i denne bestemmelsen. Når § 4 foreslås opphevet, foreslår departementet at kravene i stedet framgår direkte av godkjenningsbestemmelsen.

Departementet foreslår at det i § 6 uttrykkelig framgår at et fosterhjem bare kan godkjennes dersom fosterforeldrene:

- har særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem, jf. barnevernsloven § 9-3 første ledd,
- har gjennomført den grunnleggende opplæringen som Bufetat tilbyr, jf. barnevernsloven § 16-3 tredje ledd bokstav a,
- har levert uttømmende og utvidet politiattest, jf. barnevernsloven § 12-11 sjette ledd og forskrift om politiattest etter barnevernsloven og
- vurderes å ha de nødvendige forutsetningene for å ivareta barnets behov, jf. § 5.

Etter departementets vurdering vil dette gjøre godkjenningsbestemmelsen mer presis og tilgjengelig, og dermed lettere å bruke i praksis. En samlet regulering av kravene i § 6 vil også redusere behovet for henvisninger til flere bestemmelser og bidra til et mer konsentrert og oversiktlig regelverk. En direkte henvisning til barnevernsloven kan i tillegg bidra til at loven brukes mer aktivt.

Departementet viser til forslaget i § 6.

8.2 Oppfølgingsansvar og tilsyn

Barnevernstjenestens oppfølgingsansvar overfor barn i fosterhjem er regulert både i barnevernsloven og fosterhjemsforskriften. Etter barnevernsloven § 9-6 første ledd har barnevernstjenesten i omsorgskommunen ansvar for oppfølgingen av barnet i fosterhjem. Det samme følger også av fosterhjemsforskriften § 8 første ledd, og departementet foreslår å oppheve første ledd.

I fosterhjemsforskriften § 9 første ledd om oppfølging av fosterfamilien framgår det:

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien, så lenge barnet er i fosterhjemmet, jf. barnevernsloven § 9-6 annet ledd.

Departementet foreslår å endre ordlyden fra «(...) så lenge barnet er i fosterhjemmet» til «(...) så lenge barnet bor i fosterhjemmet». Formålet er å øke presisjonsnivået i bestemmelsen. Den foreslåtte formuleringen er også bedre i samsvar med øvrige bestemmelser i forskriften med tilsvarende innhold. Endringen er av språklig karakter.

Kommunens tilsynsplikt fra innflyttingstidspunktet og fram til barnet fyller 18 år er identisk regulert i lov og forskrift, jf. barnevernsloven § 9-10 andre punktum og fosterhjemsforskriften § 16 andre ledd første punktum. Departementet foreslår derfor å oppheve fosterhjemsforskriften § 16 andre ledd første punktum.

Departementet viser til forslagene i §§ 8, 9 og 16.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene innebærer i hovedsak en tydeliggjøring av gjeldende rett, og innebærer ikke nye plikter for kommunene. Presiseringer kan føre til noe flere klager til statsforvalter, men omfanget er usikkert og departementet vurderer at det er lite som tilsier at antall saker vil øke betydelig. På denne bakgrunn vurderer departementet at forslaget ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning.

Utkast til forskrift om endring i forskrift om fosterhjem etter barnevernsloven som følge av kvalitetsløftet og fosterhjemsmeldingen mv.

Hjemmel: [lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern \(barnevernsloven\) § 9-11](#).

I forskrift 13. oktober 2023 nr. 1632 om fosterhjem gjøres følgende endringer:

I

§ 4 oppheves.

§ 6 skal lyde:

Fosterhjemmet kan bare godkjennes dersom omsorgskommunen har undersøkt fosterhjemmet og funnet at fosterforeldrene har særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem, jf. barnevernsloven § 9-3, gjennomført grunnleggende opplæring som Bufetat tilbyr, jf. barnevernsloven § 16-3 tredje ledd bokstav a, levert uttømmende og utvidet politiattest, jf. barnevernsloven § 12-11 sjette ledd, og at fosterhjemmet har de nødvendige forutsetninger for å ivareta barnets behov, jf. § 5.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen skal godkjenne fosterhjemmet før barnet flytter inn, med mindre godkjenning ikke lar seg gjennomføre når det treffes akuttvedtak, eller når det treffes vedtak om frivillig opphold i fosterhjem i familie eller nære nettverk og flytting ikke bør utsettes av hensyn til barnet. I slike tilfeller skal barnevernstjenesten, før barnet flytter inn, likevel innhente og vurdere helseopplysninger, jf. § 5 tredje ledd, uttømmende og utvidet politiattest, jf. barnevernsloven § 12-11 sjette ledd, og dokumentere at alle krav som kan oppfylles før innflytting, er oppfylt. Hvis opplæringskravet gjenstår, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for når opplæringen skal gjennomføres. Fosterhjemmet skal i slike tilfeller godkjennes så snart som mulig etter at barnet har flyttet inn.

Ved godkjenning av fosterhjem utenfor omsorgskommunen, skal barnevernstjenesten informere fosterhjems kommunen om godkjenningen og fosterhjems plasseringen.

§ 7 andre ledd andre punktum skal lyde:

Barnevernstjenesten og fosterforeldrene skal gjennomgå avtalen *ved behov* og foreta eventuelle endringer.

§ 8 første ledd skal oppheves.

§ 9 første ledd skal lyde:

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien, så lenge barnet *bor* i fosterhjemmet, jf. [barnevernsloven § 9-6](#) annet ledd.

§ 9 andre ledd skal lyde:

Barnevernstjenestens oppfølging av fosterfamilien skal være helhetlig og tilpasset fosterfamiliens behov. *Barnevernstjenesten skal også utenfor ordinær kontortid gi oppfølging til fosterfamilier som har behov for umiddelbar bistand og som ikke på en forsvarlig måte kan utsettes til neste arbeidsdag.* Barnevernstjenesten må jevnlig vurdere behovene for økonomiske, praktiske og faglige virkemidler. Barnevernstjenesten skal gi nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og fosterforeldrenes egne barn.

Ny § 12 a i kapittel 3 skal lyde:

§ 12 a Dekning av skade som påføres fosterhjemmet

Oppdragsgiver skal dekke fosterhjemmets økonomiske tap som følge av skade barnet påfører fosterhjemmet når skadene ikke kan tilskrives fosterforeldrenes åpenbare forsømmelse av mulighet til å forhindre skaden. Dette gjelder både person- og tingskader. Dersom skaden dekkes av fosterforeldrenes forsikringsavtale, skal oppdragsgiver dekke egenandel og eventuell økning av forsikringspremie.

Ansvaret for skade barnet påfører tredjeperson reguleres av alminnelige erstatningsrettslige regler.

Fosterforeldrene kan klage på barnevernstjenestens avgjørelse om dekning av tingskade etter denne bestemmelsen til statsforvalteren. Barne-, ungdoms- og familieetatens avgjørelse om dekning av tingskade kan påklages til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

§ 13 første ledd andre punktum skal lyde:

Omsorgen skal være forsvarlig og utøves *i tråd med barnevernsloven § 5-4*, og i samarbeid med foreldrene dersom oppholdet er frivillig.

§ 13 andre ledd skal lyde:

Fosterforeldrene skal avklare vesentlige avgjørelser om barnet med barnevernstjenesten, jf. barnevernsloven § 5-4 andre ledd. Hva som anses som en vesentlig avgjørelse, skal vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, og ved tvil skal spørsmålet tas opp med barnevernstjenesten. Avgjørelser om utenlandsreiser og om å overlate omsorgen for barnet til personer fosterforeldrene har tillit til utover helt korte perioder, skal alltid anses som vesentlige.

§ 14 andre ledd første og andre punktum oppheves.

§ 16 andre ledd første punktum oppheves.